

UTLIB 220

Tartu ülikooli raamatukogu, tudengite keeles Utlib, saab tänava 220-aastaseks. Mida see koht töötajatele ja lugejatele tähendab, annab ülevaate käesolev sari.

TEL 739 0360, LIINA.LUDVIG@POSTIMEES.EE

Oktoobri viimane nädal on rahvusvaheline avatud juurdepääsu nädal. Sel puhul on ülikooli raamatukogus infolaud koos teadja inimese ja teabe endaga, mida lahkelt näitasid Tartu ülikooli raamatukogu erialainfotalituse spetsialist Svea Kaseorg (esiplaanil) ning selle talituse juhataja Lilian Neerut.

KRISTIAN TEEDEMA

TÜKK TÖÖD. Tartu ülikooli raamatukogu töötajad **Liisi Lembinen**, **Lilian Neerut** ja **Svea Kaseorg** katsuvad inimestele selgeks teha, mida tähendab avalik teadus.

Maksumaksja raha eest tehtud teadus olgu avalik? Raamatukogu arvab nii

LIINA LUDVIG
liina.ludvig@postimees.ee

Tänapäeva teadlane töötab paljuskirjanduse ja avaliku rahastuse toel. Sisuliselt sõltuvad tema tegemised meie maksumaksjate rahast, aga et selle teadustöö viljadest osa saada, tuleb sageli peale maksta – enamik artikleid ilmub ju väljamaa artiklites maksumüüri taga.

Ühel hetkel leiti, et nii ikka ei lähe ja teadustöö tuleb viimase avalikuks teha. Sellesisu-line kokkulepe allkirjastati 2002. aasta veebruaris Buda-

pestis ja hakkas kandma nime Budapesti avatud juurdepääsu initsiatiiv.

Tartu ülikooli raamatukogu hakati avaliku juurdepääsu kallal tööd tegema seitse aastat hiljem. Miks just raamatukogus? Sest raamatukogu töötajad on ühed kõige oskumad andmete kogujad ja hoiustajad üldse. Nemad teavad täpselt, kuidas teadustööga õigesti ümber käia.

Käputäis eestvedajaid

Teadlaste usaldust põlnud aga esialgu sugugi lihtne võita, rääkis Tartu ülikooli raamatukogu arendusdirektor Liisi Lembinen, kes on asja juures algselt peale.

«Paljud kartsid siis ja kardavad seni, et keegi tuleb ja võtab tema avalikud andmed ning teeb nendega jumal teab mida. Või on andmetes vead, mille keegi nüüd avastab ja milline häbi sellega kaasneb,» selgitas Lembinen.

Vabalt kättesaadav teadusteave pole aga niisama viisakas žest maksumaksja ees, vaid aitab ka teiste teadlaste tööle kaasa. Kui osa vajamine-

vaist andmeist on juba avalikud, saab nende põhjalt sama teemaga edasi minna ja jõuda juba omaette tulemustele.

Suur asi, mille kallal pingutada. Avatud teaduse ja selle nüansside tutvustamisega tegeleb Tartu ülikooli raamatukogus aga vaid käputäis inimesi. Peale Lembineni on selle oma hingeasjaks võtnud ka erialainfotalituse juhata-

Mis on teile kõige tähtsam raamat?

VASTAB
LIISI LEMBINEN
Tartu ülikooli raamatukogu arendusdirektor

Mida ma hästi palju lugenud olen, on William Shakespeare'i «Hamlet», ikka originaalkeeles. Shakespeare'i ei saa tõlkena lugeda. Õõkapiraamat see ei ole, minu õõkapilugemised on pigem kas teadusartiklid või mingisugune Euroopa Komis-

joni poliitika. Aga «Hamlet» võtan umbes iga viiekuue aasta

tagant jälle kätte ja loen. Iga kord on mul Hamletist kui inimesest erinev arusaam, millest peegeldub ilmselt see, kuidas ma ise nende aastate jooksul olen arenenud.

ja Lilian Neerut ja erialainfotalituse spetsialist Svea Kaseorg.

Nemad katsuvad inimestele selgeks teha, mida tähendab avatud teaduse haru nimega kodanikuteadus: millised on ootused teadlastele, millised kodanikele ja milleks see kooslus hea on.

Kodanikuteadust saab teha igatüki. Seda kasutatakse palju loodusteaduses, kasvõi projektis «Eesti otsib nurmenukke», kus tavainimene saab ise nurmenukke pildistada ning need vaatluseks teadustöö tegijatele saata. Või teine võimalus: veebikeskkonnas Ajapaik kaasa lüüa vanadel fotodel olevate inimeste ja kohtade tuvastamisel. Ka see on kodanikuteadus.

Puurimist on palju

Lilian Neerut hakkas avatud teaduse põhimõtteid uurima kaheksa aastat tagasi. Toona oli see kui hüpe tundmatusse vette, kust pidi tasapisi välja ujuma. Uurimist ja puurimist oli palju. Aga eks raamatukogus töötamiseks peabki uudishimulik olema.

Raamatukogutöö ei ole ainult raamatu ulatamine

lugejale. «Töö on väga mitmekesine. Uusi asju, mida otsast pusima hakata, tuleb kogu aeg peale. See hoiab värskena,» leidis Neerut.

Samuti tuleb peale võimalusi eri rollide ja osakondade vahel liikuda. Sedasama tegi mõni aeg tagasi Svea Kaseorg. Andunum lugeja ehk mäletab, et veel selle artiklisarja alguses teenis ta leiba raamatukogu infolauas ning ilukirjanduse riilulite vahel. «Olen erialainfo osakonnas veel üsna värsket,» poetas ta.

«Aga väga hästi sisse elanud,» kiitis Neerut. Abikäsi oleks vaja veelgi, et valdkond, mis veel oma jõesängi otsib, voolama hakkaks.

Liisi Lembinen, Lilian Neerut ja Svea Kaseorg veavad ülikooli raamatukogus koos tublide kolleegidega avatud juurdepääsu nädalat. 24.–30. oktoobrini toimuva ettevõtmise eesmärk on tutvustada teadusandmete avalikustamise võimalusi ja seda, kuidas see kõigile kasulik on. Näda-la kava on väljas raamatukogu kodulehel www.utlib.ut.ee/open-access-nadal.

Kui osa vajaminevaist andmeist on juba avalikud, saab nende põhjalt sama teemaga edasi minna ja jõuda omaette tulemustele.

ÜLIKOOI 2A, 51003 TARTU
739 0300
TARTU@POSTIMEES.EE
TARTU.POSTIMEES.EE
AS POSTIMEES GRUPP

PEATOimetaja
RANNAR RABA
739 0303
RANNAR.RABA@POSTIMEES.EE

TEGEVTOimetaja
VILJA KOHLER
739 0366
VILJA.KOHLER@POSTIMEES.EE

ARVAMUSTOimetaja
JÜRI SAAR
739 0358
JYRI.SAAR@POSTIMEES.EE

AIKIRJANIKUD
AET REBANE (EMAPUHKUSEL)
739 0339
AIME IÕGI
739 0359
EGELI RAUDMÄE
739 0385

EILI ARULA
739 0339
HENN UUETOJA (KAITSEVÄES)
739 0362
JENS RAAVIK
739 0371

KELLY OLESK (EMAPUHKUSEL)
KRISTOFER SEEMA
739 0362
LIINA LUDVIG
739 0360

LIISA SALEKEŠINA
739 0327
RAIMU HANSON
739 0355
VEIKI OJAPERV
739 0341

REKLAM
AINAR TAMM
5304 4220
AINAR.TAMM@POSTIMEESGRUPP.EE

KUULUTUSED
KUULUTUS.AJALEHT.EE
739 0397
KUULUTUSED@POSTIMEES.EE

KOOLKANNE
666 2525

